Minister Zdrowia

DLT.050.15.2024.AS
Warszawa, 20 listopada 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5917 Posła Krzysztofa Piątkowskiego, w sprawie dodatków emerytalnych dla Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Krwiodawstwo w Polsce, podobnie jak w całej Europie, jest honorowe, dobrowolne i nie może pociągać za sobą jakiejkolwiek gratyfikacji finansowej. Dlatego też każda decyzja o ewentualnym rozszerzeniu lub zmianie uprawnień przysługujących Zasłużonym Honorowym Dawcom Krwi podejmowana jest w kontekście obowiązujących przepisów prawa, zarówno krajowego, jak i europejskiego, które jednoznacznie stanowi, że „*oddawanie krwi, osocza lub innych składników krwi jest uważane za dobrowolne i nieodpłatne, jeżeli jest dokonywane przez osobę z jej własnej woli i nie daje podstaw do jakiejkolwiek zapłaty w formie pieniężnej lub w jakiejkolwiek równoważnej postaci. Wyłącza to również przyznanie wynagrodzenia w formie wypoczynku, który wykracza poza czas odpowiednio konieczny do oddania krwi i dojazdu. Drobne dowody uznania, napoje i zwrot kosztów podróży są zgodne z pojęciem dobrowolnego i nieodpłatnego oddawania krwi*”.

Dodatkowo należy mieć również na uwadze stanowisko prezentowane na posiedzeniu Komitetu Sterującego ds. Transfuzji Krwi, działającego w ramach Rady Europy[1], podczas którego dyskutowana była definicja „finansowej korzyści”. W kontekście Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowania biologii i medycyny z dnia 19 listopada 1996 r. „finansowa korzyść” została określona jako zapłata lub korzyść jakiegokolwiek rodzaju oferowana bezpośrednio żywemu dawcy lub rodzinie zmarłego dawcy. Rekompensata nigdy nie powinna wiązać się z donacją, w tym jej końcowym celem lub jakością tego, co zostało oddane. Zwrot poniesionych wydatków i rzeczywistych kosztów może być dokonany, jeżeli dawca może je udowodnić. Ewentualna kompensacja utraconego zarobku powinna być dokładnie wyliczona, gdyż dawca nie powinien ani finansowo tracić, ani zyskiwać. Jednocześnie, tylko w wyjątkowych sytuacjach, można dopuścić wprowadzenie rekompensaty o stałej wysokości. Zezwala się także na zapłatę dawcom odszkodowania za szkodę związaną z donacją.
Tym samym w promocji dawstwa nadrzędnie należy stosować środki ukierunkowane na altruizm. Z uwagi na powyższe krwiodawcy, w systemie ochrony zdrowia, posiadają

[1] Posiedzenie odbyło się w dniach 3-4 listopada 2016 r.

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

określony katalog uprawnień, tj. zwolnienie od pracy, zwrot utraconego zarobku na zasadach wynikających z przepisów prawa pracy, zwrot kosztów przejazdu do jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi, posiłek regeneracyjny, możliwość odliczenia od podatku dochodowego darowizny w wysokości iloczynu kwoty rekompensaty, bezpłatne zaopatrzenie w leki objęte wykazami do wysokości limitu finansowania, uprawnienia do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, w tym do leczenia sanatoryjnego oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Uprawnienia te należy rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a zwrotu ponoszonych kosztów oraz dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Decyzja o oddaniu krwi powinna wynikać z chęci dzielenia się z innymi, nie zaś z kalkulacji zysków. Krew nie jest produktem, lecz darem dla drugiego człowieka.

Jednocześnie doświadczenia wielu krajów wskazują, że pozyskiwane w ramach honorowego krwiodawstwa krew i jej składniki gwarantują pełne bezpieczeństwo i ochronę zdrowia zarówno dawców krwi, którzy są filarem krwiolecznictwa, jak i jej biorców. Należy bowiem pamiętać, że biorcami krwi są osoby chore, dlatego niezwykle istotne jest, aby pobudki związane z oddawaniem krwi wynikały z potrzeby serca, były szlachetne oraz świadome. Wprowadzenie finansowania dodatków emerytalnych dla Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi wykracza poza ideę honorowego, dobrowolnego i nieodpłatnego dawstwa krwi, gdyż w sposób bezpośredni skutkuje przyznaniem gratyfikacji finansowej.

Krwiodawstwo to misja i odpowiedzialność, a świadomość możliwości uratowania komuś życia jest jedną z najistotniejszych wartości honorowego krwiodawstwa – krew jest najcenniejszym darem jaki może podarować człowiek. Z uwagi na fakt, że krwi nie można kupić ani wyprodukować, tak ważne jest jej honorowe oddawanie. Honorowy Dawca Krwi oddając cząstkę siebie w bezinteresowny sposób niesie pomoc pacjentom wymagającym leczenia krwią lub jej składnikami. Ofiarowana krew jest darem życia, który jest potrzebny przy wykonywaniu skomplikowanych operacji, ratowaniu zdrowia, a także życia ciężko chorych oraz przy udzielaniu pomocy ofiarom wypadków. Z uwagi na kluczową rolę Honorowych Dawców Krwi w systemie lecznictwa obecnie realizowana jest kolejna edycja programu polityki zdrowotnej pn. „Zapewnienie samowystarczalności Rzeczypospolitej Polskiej w krew i jej składniki na lata 2021-2026”, w tym w zakresie celów szczegółowych dotyczących utrzymania stałej liczby świadomych dawców krwi i jej składników, zwiększenia świadomości społecznej w zakresie honorowego krwiodawstwa oraz zwiększenia świadomości zdrowego odżywania wśród krwiodawców, co stanowi kontynuację zadań i zagadnień zdefiniowanych w ramach poprzednich edycji programu realizowanych w latach 2009-2014 oraz 2015-2020. Opracowany przez publiczną służbę krwi program ma charakter długofalowy i w dużej mierze w dalszym ciągu realizuje cele z lat poprzednich, przede wszystkim w odniesieniu do promocji i edukacji w zakresie honorowego krwiodawstwa, tj. kontynuacji działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, kampanii skierowanej do pracodawców celem włączenia honorowego krwiodawstwa w społeczną odpowiedzialność biznesu czy kampanii skierowanej do podmiotów leczniczych i punktów pobrań krwi.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/